

Møte for lukkede dører, Odelstinget 19. januar 1939

Møte for lukkede dører i Odelstinget
den 19. januar 1939 kl. 17.00

President: Støstad.

Efter forslag av presidenten besluttet enstemmig:

1. Møtet settes for lukkede dører.
2. Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet.

Presidenten: Når dette møte er satt for lukkede dører, er det på anmodning fra formannen i utenriks- og konstitusjonskomiteen. Presidenten gir med en gang ordet til komiteens formann.

Hambro: Jeg har anmodet om å få dette møte satt for lukkede dører av hensyn til sak nr. 3 på Odelstingets dagsorden i forbindelse med en hemmelig sak av det samme innhold som utenriks- og konstitusjonskomiteen har til behandling. En del av Stortingets medlemmer vil igår og iforgårs ha fått omdelt til sig et dokument som heter: "Ad sjøfarts- og fiskerikomiteens forslag til ny lov om fiske med bunnsløpenot" - et P.M. av Thor Iversen av 14 januar 1939. På side 8 i dette dokument er det henvist til det hemmelige utkast til fiskerioverenskomst som norske og britiske sakkyndige i oktober forrige år er blitt enige om å fremlegge som grunnlag for videre forhandlinger, et hemmelig utkast som ennå ikke er sluttbehandlet av den norske administrasjon. Og i dette P.M. uttaler hr. Thor Iversen, at han ikke kan skjønne at de britiske delegerte har villet godta lovutkastets §§ 6 og 7. Det er klart at et slikt dokument i fremmede hender i høi grad vil være skadelig for norske interesser. Efter hvad jeg privat tror å ha bragt i erfaring, er sendelsen til Stortinget av dette dokument foregått på den måte at en funksjonær i Handelsdepartementet har latt interesserte se dokumentet også i den hemmelige sak, de har så avskrevet dette og har sendt det rundt. Jeg håber at Stortingets medlemmer som har fått det, vil være klar over at det må betraktes som helt hemmelig og konfidentielt. Det er dessverre også sendt til interesserte utenfor Stortinget, og vil muligens kunne gjøre noen skade. Men forholdet er det at det utkast til overenskomst med England om trålerfisket som det har vært forhandlet om, og som nu igår er oversendt som en foreløbig meddelelse til utenriks- og konstitusjonskomiteen, berører nær sagt hver eneste paragraf i det utkast til lov om tråling som sjøfarts- og fiskerikomiteen har behandlet, og hvis man skulde vedta denne lov nu, og bakefter ratifisere denne overenskomst, så måtte man ta hele loven op igjen til fornyet behandling og på mange punkter foreta meget vesentlige endringer, enten man følger den ene fraksjon eller den annen. En slik dobbeltbehandling vilde være lite tjenlig. Nu er forholdet det at Utenriksdepartementet har oversendt komiteen til meddelelse dette utkast med bemerkninger fra Justisdepartementet, fra Forsvarsdepartementet og til dels fra Handelsdepartementet, som jo nu har sendt det til uttalelse til forskjellige interesserte. Men det meddeles samtidig i

skrivelsen at Regjeringen samlet ennå ikke har tatt standpunkt til utkastet, så det er ikke sikkert hvorvidt det vil bli fremlagt for Stortinget til eventuell ratifikasjon eller ikke. Jeg vil tillate meg å foreslå - og jeg er nødt til å gjøre det for lukkede dører på grunn av sakens beskaffenhet - etter konferanse med utenriksministeren og også etter en foreløbig konferanse med handelsministeren, at man utsetter behandlingen av innstillingen om lov om fiske med bunnslepenot inntil Regjeringen har tatt standpunkt til hvorvidt der vil bli forelagt til ratifikasjon en slik overenskomst som den vi har fått oversendt, og dermed sammenhengende forslag til nye bestemmelser til regulering av trålerfisket. Jeg har underhånden konferert med formannen i sjøfarts- og fiskerikomiteen såvelsom med medlemmer av komiteen, og jeg tror at vi alle er enige om at det vil være lite tjenlig å ha to gangers behandling av en så viktig sak, men at det vil være riktig å utsette den til opslag på nytt kart inntil vi får endelig meddelelse. Jeg tillater meg å nevne dette her. Jeg går ut fra at man formelt da bare fremsetter et forslag om utsettelse til opslag på nytt kart i møte for åpne dører. Men grunnene kan ikke godt gis der.

Thorvik: Thor Iversens P.M. er idag oversendt sjøfarts- og fiskerikomiteen, men med oversendelsen blev det bemerkt at dette P.M. måtte være strengt fortrolig, så jeg forstår ikke hvorledes det kan være kommet ut andre veier og i den form som det er skjedd her. Når man så løselig ser igjennem dette P.M., må det være klart at det i sin karakter er strengt fortrolig, og at det ikke burde kommet videre. Jeg har hatt anledning til å lese gjennem denne Utenriksdepartementets meddelelse til utenriks- og konstitusjonskomiteen, og såvidt jeg kan se, berører dette eventuelle forslag til overenskomst fire av trålerlovens paragrafer. Under de omstendigheter vil det jo være lite formålstjenlig å gå til behandling av denne lov nu, når man kan risikere straks etter å måtte gå til å endre den. Nu er det en annen side ved denne sak, og det er at man må ha vedtatt en ny trålerlov innen 1 april 1939. Når det derfor blir foreslått at saken skal utsettes og opføres på nytt kart, går jeg ut fra at Regjeringen ikke behøver mer enn en 14 dagers tid eller så for å bestemme hvorvidt den vil ta op den annen sak nu, slik at vi kan få behandlet trålerloven i Odelsting og Lagting i god tid før utløpsfristen for den midlertidige lov. Under den forutsetning vil jeg støtte hr. Hambros forslag om at det, når vi kommer til sak nr. 3 på Odelstingets kart, blir foreslått at den skal forbigåes for å opføres på nytt kart.

Statsråd Madsen: Dette P.M. fra Thor Iversen er datert 14 januar. Iversen arbeider jo i Bergen, han er meget ute og reiser, men jeg antar det er kommet derfra. Det er bare to dager siden jeg fikk det, så jeg har dessverre ikke ennå fått tid til å sette meg ordentlig inn i hvad det inneholder. Det er en rekke bemerkninger vedrørende særlig §§ 6, 7 og 10 i trålerloven. Det kom altså nokså sent. Den trålerlov som nu skal behandles, har vært offentlig, og den har vært behandlet av komiteen i høst. Og de mange dissenser i komiteen - jeg tror der er flere dissenser enn der er medlemmer i komiteen - har

også vært utførlig kommentert i avisene, så et sådant P.M. kommer etter min mening nokså sent. Men det henger jo også sammen med de forhandlinger som Utenriksdepartementet fører med England. Det er alltid litt vanskelig når den samme sak behandles av 2, 3 eller 4 forskjellige departementer; den behandles til dels av forskjellige sakkyndige og på forskjellig måte. Der er forskjellige interesser som meget sterkt melder sig når det gjelder trålerspørsmålet. Jeg har for såvidt intet imot at saken utsettes, således at den norske trålerlov kan sees i sammenheng med den overenskomst man eventuelt kommer til i forholdet overfor England. Jeg kan imidlertid ikke forstå at det er riktig hvad hr. Hambro sier, at det er sivet ut noe fra Handelsdepartementet, fra en funksjonær der til en eller annen som da har skrevet det av. Jeg skjønner ikke hvad det menes med det. Det er mulig at det fra annet hold er kommet til noen uvedkommende som ikke burde hatt disse ting. Men jeg vet ikke hvad hr. Hambro sikter til. Hvis der kan nevnes navn på vedkommende som har fått opplysningene, vil det glede mig meget, så kunde vi kanskje få den sak opklaret.

Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg vil gjerne gi den faktiske opplysning, at da jeg skulde til gruppemøte igår formiddag ved 1-tiden, stod der en mann på hjørnet i korridoren her ute, og av en temmelig full mappe overleverte han de forbipasserende dette dokument: "Ad Sjøfarts- og Fiskerikomiteens forslag til ny lov om fiske med bunnsløpenot" - med P.M. av Thor Iversen av 14 januar 1939. Jeg kjente ikke mannen, men jeg tok dokumentet som jeg meget elskverdig tar alle mulige ting som blir delt ut. Jeg hadde inntrykk av at han stod og delte ut noen plakater, og jeg blev meget forbauset over å opdage at dette var et meget viktig dokument. Det stod ikke det ringeste "konfidentielt" på det, utdelingen syntes å være helt offisiell. Jeg trodde den var igangsatt av en ansvarlig person, det må jeg si.

Steffensen: Dette er en eiendommelig historie i grunnen. Jeg må bare i denne forbindelse beklage at folk som kan være uenig i det fremlagte lovforslag til trålerlov, benytter sig av en slik fremgangsmåte som den representanten Joh. Ludw. Mowinckel nu har opplyst om. Det er selvsagt at disse papirene er kommet op i Stortinget gjennom agenter for dem som har andre interesser enn dem som iallfall flertallet i Sjøfarts- og fiskerikomiteen har når det gjelder spørsmålet om tråling. Jeg vil iallfall henstille til rette vedkommende å undersøke nøie hvordan dette er kommet ut, så man kan få tak i vedkommende. Er det Thor Iversen som av sig selv er kommet med det - det er jo kommet så mange meldinger fra Thor Iversen - vilde det ikke forbause mig. Er det skjedd på foranledning av noen, så bør det også ha konsekvenser for Thor Iversen at han lar sig bruke som redskap for disse interesser.

Statsråd Madsen: Thor Iversens P.M. av 14 januar er en uttalelse angående sjøfarts- og fiskerikomiteens forslag til lov om fiske med bunnsløpenot. Denne lov er altså offentlig, den gjelder utelukkende rent norske forhold. Det har vært behandlet her i de senere år flere ganger som en offentlig sak, hvordan vi vil regulere trålerfangsten for de norske borgere. Såvidt

jeg kan se - jeg har altså ikke fått tid til å gå igjennom dette P.M. i detalj - behandler det også forholdet like overfor England, men det er ikke merket "fortrolig" eller "konfidentielt", og det er kommet til Handelsdepartementet i endel eksemplarer. Jeg hører nu at en av funksjonærene underhånden skal ha utlevert det til noen i trålerkomiteen i Kristiansund; det er visst nogen folk som er særlig interessert i å få tråling tillatt. Der kommer man inn på interessekonflikter. Jeg skal få lov til å undersøke det. Men jeg vil gjøre oppmerksom på at det som jeg sendte til sjøfarts- og fiskerikomiteen, merket jeg "strengt fortrolig", for jeg skjønnte at selv om trålerloven er en offentlig sak, så er dette, når det grenser inn på de engelsk-norske forhandlinger, en sak som må behandles med fortrolighet, så hvis der er sivet ut noe, så er det dessverre et uhell som skyldes at det ikke fra forfatterens side var merket "fortrolig".

Thorvik: Jeg kan ikke frigjøre mig for inntrykket av at også den meddelelse som er sendt utenriks- og konstitusjonskomiteen, har vært ute i andre hender, for hvorledes kunde Thor Iversen i sitt P.M. berøre enkelte forhold som er nevnt i denne meddelelse, uten å ha lest det igjennem på forhånd? Og det synes å se ut iallfall som en tanke at der ikke vilde kommet noe P.M. fra Thor Iversen, hvis han ikke hadde hatt anledning til å lese igjennom det forslag til overenskomst som er sendt utenriks- og konstitusjonskomiteen, for de paragrafer forøvrig som Thor Iversen går imot i trålerlovinnstillingen, følger proposisjonen til punkt og prikke, og proposisjonen har vært offentlig i ca. 1 års tid, så hvis der var noe galt i proposisjonens forslag, så var det Thor Iversens plikt på et tidligere tidspunkt å gjøre departementet oppmerksom på dette og ikke nu straks før innstillingen skulde op her i Stortinget. Jeg tror derfor at der også må være andre lekkasjer på en eller annen måte som det bør innskjerpes ikke får fortsette.

Hambro: Jeg er meget enig med formannen i sjøfarts- og fiskerikomiteen. Det faktiske forhold er at sjøfartsdirektøren var en av dem som førte de foreløbige fortrolige drøftelser med England, og naturligvis har han hatt alle dokumenter og har hatt kjennskap til alle dokumenter, og jeg tror ikke at der har vært den rette forståelse av at det var nødvendig å holde disse dokumenter overordentlig hemmelige, og jeg tror heller ikke at der hos rette vedkommende har vært en fornemmelse av hvilken betydning det kan ha for landet at det i et slikt dokument sies, at det er forbausende at de engelske forhandlere har gått med på det de har gått med på. Det er jo gitt at kommer det i hendene på britiske myndigheter, så er det tjenlig til å gå imot de norske interesser, og det bringer også de engelske forhandlere som får denne bemerkning fra autoritativt norsk hold imot sig og den engelske legasjon her, som har anbefalt utkastet, i en meget ubehagelig stilling. Hvis det er riktig at man har fått skrevet av dette i departementet, så må der jo være en eller annen feil hos dem som utleverer til private interesserte som kommer der, dokumenter som de enten ikke kan ha lest eller ikke kan ha forstått, så jeg er helt enig med hr.

Thorvik i at det vil være nyttig og tjenlig at dette forhold blir undersøkt, og at der for fremtiden vil bli vist større varsomhet.

Carl R. Olsen: Når der nu tales om den overenskomst som verserer mellom de forskjellige departementer, og som Regjeringen skal ta standpunkt til senere, så vil jeg få lov til å nytte anledningen til for lukkede dører å rette en henstilling til Regjeringen om å være ytterst varsom med å gå med på de punkter som jeg formoder kan være mere eller mindre heldige for våre interesser. Jeg tenker da på sjøgrensen f.eks., at man ikke utleverer bestemte nærmere betegnede havstykker til tråling på norsk kyst, da det kan ha uheldige følger for fiskeribedriften. Når det omhandlede dokument måtte bli mere offisielt, så formoder jeg at det står klart for noen hver hvilke havstykker jeg sikter til.

Presidenten: Presidenten vil i likhet med det som er fremholdt fra flere, beklage at et dokument som inneholder hemmelige ting, ting som burde holdes hemmelige, på denne måte er sivet ut, og presidenten vil gjerne som representant tilføie at det forekommer mig noget eiendommelig, hvis det er riktig, at en funksjonær i et departement, selv om saken ikke er merket "fortrolig", leverer den ut til uvedkommende og lar dem få anledning til å ta avskrifter og sende til stortingsmenn, før dokumentet blir sendt til vedkommende stortingskomite. Jeg går ut fra at dette forhold blir undersøkt slik at der kan bli satt en stopper for den slags ting, så vi ikke oplever noe lignende i fremtiden.

Hr. Hambro har fremsatt forslag om utsetting av Innst. O. II til en får nærmere melding fra Riksstyret. Presidenten vil, hvis forslaget vedtas her, foreslå, når vi kommer til sak nr. 3 på kartet i det åpne odelstingsmøte, at denne sak utsettes og opføres til behandling på et nytt kart. - Da ingen har uttalt sig imot hr. Hambros forslag, ansees det som enstemmig bifalt.

Protokollen blev derefter oplest uten å foranledige noen bemerkning.

Møtet hevet kl. 17.25.